

Lausunto

19.05.2026

Asia: VN/24182/2023-OM-35

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eläintenpitokieltoa koskevan sääntelyn muuttamiseksi

Näkemyksenne eläintenpitokiellon määräämisperusteita ja kiellon voimassaoloaikojen vähimmäiskestoja koskevasta sääntelyehdotuksesta?

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Oikeusministeriö on pyytänyt otsikkoasiassa eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian lausuntoa. Luonnoksessa ehdotetaan muutettavaksi eläintenpitokieltoa koskevaa sääntelyä sen määräämisperusteiden ja kiellon voimassaoloajan osalta. Myös kiellon rikkomista koskevaa rangaistusasteikkoa kiristettäisiin. Lisäksi luonnoksessa ehdotetaan säännöksiä menettelystä eläintenpitokiellon sisällön tai voimassaoloajan muuttamiseksi ja kiellon kumoamiseksi tilanteissa, joissa tähän on erityisiä syitä.

Totean lausuntonani seuraavan. Lausunto noudattelee lausuntopalvelussa julkaistun lausuntopyynnön rakennetta.

Luonnoksessa ehdotetaan, että eläintenpitokieltoon määräämisen perusteita tiukennettaisiin ja kiellon voimassaoloajan vähimmäiskestoja korotettaisiin merkittävästi.

Perusmuotoisesta eläinsuojelurikoksesta tuomitulle olisi jatkossa määrättävä eläintenpitokielto, kun voimassa olevassa laissa muotoilu on ”voidaan määrätä”. Ehdotuksen mukaan tuomioistuin voi kuitenkin jättää kiellon määräämättä, jos siihen on painavia syitä.

Määrääjäksi määrättävän eläintenpitokiellon voimassaoloajan vähimmäiskestoja korotettaisiin porrastetusti siten, että perusmuotoisen eläinsuojelurikoksen perusteella määrättävän eläintenpitokiellon vähimmäiskestoja korotettaisiin nykyisestä yhdestä vuodesta kolmeen vuoteen. Törkeän eläinsuojelurikoksen perusteella määrättävän eläintenpitokiellon vähimmäiskestoksi säädettäisiin viisi vuotta.

AOA Sakslin on hankkeen arviomuistiosta antamassa lausunnossaan (EOAK/3242/2025) todennut seuraavaa:

"Niin eläinsuojelurikoksiin kuin eläintenpitokieltoon liittyvät olosuhteet vaihtelevat suuresti seuraeläinten, eläimiin liittyvän kilpaurheilun, maatalouden karjanpidon, muun eläintuotannon kuin myös mm. rajat ylittävien eläinkuljetustenkin osalta. Maatalouden osalta näihin rikoksiin ja eläintenpitokieltoon liittyy lisäksi tosiasiallisena seuraamuksena aina ankara maataloustuen menetys, joka ehdollisuuden kautta ulottuu paitsi eläintuotannon myös kasvinviljelyn tukiin. Nykysäännös mahdollistaa asiassa tuomioistuimelle laajan harkintavallan. Pidän kuitenkin eläinten hyvinvoinnin ja oikeuksien turvaamiseksi perusteltuna ehdotettuja muutoksia eläintenpitokiellon käytön lisäämiseksi ja keston pidentämiseksi."

Voin yhtyä edellä todettuun lähtökohtaan. Pidän ehdotettua lainsäädäntöä perusteltuna. Katson kuitenkin, että jatkovalmistelussa on syytä pitää mielessä myös erilaisten seuraamusten kumuloitumisvaikutukset.

Luonnoksen säätämisyjärjestysperusteluissa arvioidaan sääntelyä perustuslain 6 §:n valossa. Tältä osin perusteluissa todetaan yleisesti, että ehdotettuja sääntelyratkaisuja voidaan pitää oikeasuhtaisina ja välttämättöminä. Määräämisperusteita ja kiellon voimassaoloaikaa arvioidaan perustuslain 6 §:ssä säädetyn yhdenvertaisuuden kannalta ja todetaan, että eläintenpitokiellon määräämisperusteiden ja vähimmäiskeston erojen voidaan katsoa olevan perusteltavissa eri rikoslajeihin liittyvien seikkojen nojalla. Luonnoksessa perustellaan, että esitys on yhteensopiva perustuslain 6 §:n yhdenvertaisuutta ja syrjinnän kieltoa koskevan perusoikeuden kanssa, sillä eri asemalle asettamiselle on hyväksyttävä peruste. Jatkovalmistelussa olisi syytä vielä pohtia, onko määräämisperusteiden ja vähimmäiskeston osalta kyse samanlaisista tapauksista ja ovatko asiaan vaikuttavat olosuhteet samanlaisia. Perusteluissa vaikuttaa olevan pääosin kyse seuraamuksen oikeasuhtaisuuden arvioimisesta, ei niinkään yhdenvertaisuuden.

Näkemyksenne eläintenpitokiellon muuttamista ja kumoamista koskevasta sääntelyehdotuksesta?

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Luonnoksessa ehdotetaan lisättäväksi rikoslain 17 lukuun uusi 23 c § eläintenpitokiellon muuttamisesta tai kumoamisesta. Säännös mahdollistaisi, että tuomioistuin voi eläintenpitokieltoon määrätyn hakemuksesta ja syyttäjää kuultuaan muuttaa määrätyn lainvoimaisen eläintenpitokiellon sisältöä tai voimassaoloaikaa tai kumota kiellon kokonaan tai osittain, jos se on perusteltua muuttuneiden olosuhteiden tai muun erityisen syyn takia. Menettely edellyttäisi, että eläintenpitokielto on ollut voimassa tietyn vähimmäisajan.

Kuten edellä on todettu, määräämisen eläintenpitokiellon vähimmäispituutta ehdotetaan eräissä tapauksissa pidennettäväksi merkittäväksi ja sen rikkomisesta määrättävää seuraamusta ankaroitettavaksi. Nähdäkseni ehdotettujen säännösten oikeasuhtaisuutta sinänsä lisäksi ehdotettu uusi 23 c § eläintenpitokiellon muuttamisesta ja kumoamisesta.

Kuten jäljempänä totean, on tärkeää, että sääntelyn tavoite eläinten hyvinvoinnin toteuttamiseksi ilmenee esityksestä johdonmukaisesti, ei ainoastaan perusteltaessa esimerkiksi rangaistuksen ankaroittamista. Ehdotetun 23 c §:n säännöskohtaisissa perusteluissa on korostettu, että "Eläintenpitokiellon muuttamiselle tai kumoamiselle merkityksellisen olosuhteiden muutoksen tulisi liittyä eläintenpitokiellolla suojattavan eläinten hyvinvoinnin turvaamisen kannalta merkityksellisiin tekijöihin." Itse säännöksessä edellytykset on ilmaistu "jos se on perusteltua muuttuneiden

olosuhteiden tai muun erityisen syyn takia”. Pitäisin tärkeänä, että jatkovalmistelussa arvioitaisiin säännöksen täydentämistä siten, että perusteluista ilmenevä eläinten hyvinvoinnin turvaamisen merkitys edellytyksenä ilmenisi täsmällisemmin säännösperusteisesti.

Näkemyksenne luonnoksesta eläintenpitokieltoa koskevan rekisteröinnin ja tuomioistuimen ilmoitusvelvollisuuden osalta?

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

-

Näkemyksenne ehdotetusta eläintenpitokiellon rikkomisen rangaistusasteikosta?

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Luonnoksessa ehdotetaan siirrettäväksi nykyinen eläintenpitokiellon rikkomista koskeva rangaistussäännös eläinten hyvinvoinnista annetusta laista rikoslakiin. Lisäksi rangaistus muutettaisiin sakonuhkaisesta vankeusuhkaiseksi (sakkoa tai vankeutta enintään yksi vuoksi). Rangaistavaa tekoa koskeva luonnehdinta säännöksessä pysyisi samana kuin voimassa olevassa laissa.

Luonnoksessa todetaan, että esityksen merkityksellisyys PL 8 §:n laillisuusperiaatteen kannalta liittyy siihen, että ehdotettu rikoslain 17 luvun 15 b § olisi niin sanottu blankorangaistussäännös, johon tulee PL 8 §:n vuoksi suhtautua torjuvasti. Luonnoksen säätämisyjärjestysperusteluissa sitä arvioidaan seuraavasti:

”Eläinten hyvinvoinnista annetun lain säätämisen yhteydessä perustuslakivaliokunta kiinnitti huomiota viitatus lain 109 §:ään sisältyvään rangaistussäätelyyn katsoen, että vaikka ehdotettu säännös on näennäisen tarkkarajainen yksilöidessään kaikki rangaistaviksi säädettävät teot pykäläviittauksin muuhun lakiin, jää kriminalisoinnin ala monin paikoin hyvin epämääräisen säätelyn varaan. Vaikka perustuslakivaliokunta katsoi ehdotettuun lain 109 §:ään sisältyvän useampia huomattavan avoimia kriminalisointeja ja olevan syytä eduskuntakäsittelyn aikana vielä tarkastaa ehdotuksen 109 § kokonaisuudessaan suhteessa perustuslain 8 §:stä johdettavaan rikosoikeudellisen tunnusmerkistön täsmällisyysvaatimukseen, ei valiokunta kuitenkaan ole tässä yhteydessä viitannut eläintenpitokiellon rikkomista koskevaan rangaistussäännökseen (ks. PeVL 106/2022 vp, s. 5)” Kyse ei kuitenkaan ollut säätämisyjärjestystä koskevasta kannanotosta.

Luonnoksessa päädytään siihen, että koska nyt ehdotetaan muutettavaksi säännöstä vain syyksilukemisperusteen ja rangaistusasteikon osalta, esitystä voidaan pitää riittävän täsmällisenä ja tarkkarajaisena PL 8 §:n kannalta.

Arvioinnissa on nähdäkseni syytä panna merkille se, että viitattu, perustuslakivaliokunnan tarkastelema eläinten hyvinvointilain 109 § sisältää yhteensä 34 kohtaa, joissa kriminalisoidaan varsin erilaisia menettelyjä vaihtelevalla täsmällisyystasolla. Kriminalisoinnit poikkeavat myös keskenään luonteeltaan. Esimerkiksi 2 momentin 28. kohdan mukaan eläinsuojelurikkomuksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta laiminlyö lopetusasetuksen 16 artiklassa tarkoitetun valvontamenettelyn. Täsmällisyyden osalta säännös on varsin erilainen kuin tarkasteltavana oleva eläinten hyvinvointilain 109 §:n 22. kohta (ja nyt ehdotettu, sitä mukaileva rikoslain 17 luvun 15 b §.)

Voin yhtyä esitysluonnoksessa tehtyyn johtopäätökseen siitä, että ehdotettu 17 luvun 15 b §:n sääntely ei muodostu ongelmalliseksi rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen kannalta. Nähdäkseni keskeistä tässä arvioinnissa on lisäksi se, että varsinaista eläintenpitokielloa koskeva sääntely (rikoslain 17 luvun 23 §) on täsmällistä, oikeasuhtaista ja ennakoitavaa.

Esityksessä ehdotetaan eläintenpitokiellon rikkomisesta nykyistä ankarampaa seuraamusta (sakon asemesta sakkoa tai vankeutta enintään 1 vuosi). Perustuslakivaliokunta on vastikään ampuma-aserikosten vähimmäisrangaistuksen korottamista käsitellessään arvioinut seuraamuksen oikeasuhtaisuutta, kun kyse oli seuraamuksen merkittävästä ankaroittamisesta (PeVL 7/2025 vp). Luonnoksessa on tehty kattavasti selkoa rangaistuksen ankaroittamista koskevasta ehdotuksesta peilaten sitä relevanttiin perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntöön.

Niin rangaistuksen ankaroittamisen kuin eläintenpitokiellon pituuden merkittävän pidentämisen hyväksyttäväksi syyksi esitetään asianmukaisesti eläinten hyvinvoinnin turvaaminen. Koska tämä on ehdotetun sääntelyn keskiössä, pitäisin tärkeänä, että esityksen säätämisperusteluissa tarkasteltaisiin ehdotettua sääntelyä näiltä osin kattavammin suhteessa perustuslain 20 §:ään ja perustuslakivaliokunnan sitä koskevaan lausuntokäytäntöön (ks. erit. PeVM 3/2026 vp, kohdat 13–15, PeVL 106/2022 vp, PeVL 272013 vp). Kuten perustuslakivaliokunnan lausunnoissakin todetaan, unionin jäsenvaltiot ovat SEUT 13 artiklan myötä sitoutuneet eläinten hyvinvoinnin vaatimusten täysimääräiseen huomioon ottamiseen unionin lainsäädännön täytäntöönpanossa. Pidän tärkeänä, että esityksessä noteerattaisiin myös mainittu sääntely.

Tässä yhteydessä korostan, että luonnoksessa sinänsä asianmukaisesti ja aiheellisesti omaksuttu, kenties aiempaa vahvempi lähtökohta eläinten hyvinvoinnin huomioon ottamiseksi tulee ilmetä johdonmukaisesti kaikesta ehdotetusta sääntelystä ja sen perusteluista. Tällä tarkoitan sitä, että eläintenpitokiellon pituuden ja sen rikkomisen ankaroittamisen lisäksi tämä peruste tulisi olla keskeinen arviointiperuste myös esimerkiksi määräämisperusteiden ja erityisesti määräämättä jättämisen sekä kiellon muuttamisen ja kumoamisen kohdalla.

Näkemyksenne luonnoksessa ehdotetulle lainsäädännölle vaihtoehtoista keinoista?

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

-

Muita huomioita

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Ehdotettu eläintenpitokielloa koskeva sääntely on merkityksellinen myös omaisuudensuojan (PL 15 §:n 1 mom.) sekä elinkeinonvapauden (PL 18 §:n 1 mom.) kannalta, kuten luonnoksessa on tunnistettu.

Voin yhtyä luonnoksessa tehtyyn arvioon siitä, että perustuslain 18 §:n 1 momentissa turvattu jokaisen oikeus hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla pitää sisällään edellytyksen ”lain mukaan”, joka tässä tapauksessa merkitsee elinkeinotoiminnan harjoittamista eläinten hyvinvoinnin turvaamalla tavalla. Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan (PeVL 2/2013 vp) todennut, että velvollisuus pyrkiä parhaalla mahdollisella tavalla välttämään

eläinten kipua, tuskaa ja kärsimystä on epäilemättä yhteiskunnallisesti hyväksyttävä ja erittäin painava peruste rajoittaa tieteen vapautta, elinkeinovapautta ja omaisuuden suojaamista koe-eläintoiminnassa. Perusteluissa on tehty asianmukaisesti selkoa myös sääntelyn yhteydestä elinkeinonharjoittajan tukien takaisinperintään. Näiltä osin painotan lisäksi tukiedellytyksissä asetettua eläinten hyvinvoinnin osa-alueen huomioimista.

Luonnoksessa todetaan, että esityksellä olisi vaikutuksia omaisuuden suojaan, sillä eläintenpitokiellon käytön lisääntymisestä voidaan odottaa seuraavan myös eläintenpitokieltoon perustuvien menettämisseuraamusten tuomitsemisen lisääntyminen.

Rikoslain 17 luvun 23 a §:ssä on säädetty eläinsuojelurikokseen liittyvästä menettämisseuraamuksesta. Pykälän 1 momentin mukaisesti eläintenpito-kiellossa tarkoitettujen eläimet, joita päätöstä annettaessa eläintenpitokieltoon määrättävä pitää tai jotka omistaa, on tuomittava valtiolle menetetyiksi. Myös eläintenpitokiellon rikkomisen kohteena olleet eläimet on tuomittava valtiolle menetetyiksi. Menettämisseuraamus tuomitaan siitä riippumatta, kenen omaisuutta menetetyksi tuomittavat eläimet ovat.

Voimassa olevan lainsäädännön nojalla tuomioistuimien voi menettämisseuraamuksesta päättäessään varata sivulliselle tilaisuuden saada kokonaan tai osittain omistamansa eläin haltuunsa. Luonnoksessa tunnustetaan, että hyväksyttävyyttä omaisuuden suojan kannalta on arvioitava erityisesti sivullisen omaisuuteen kohdistettavissa olevien menettämisseuraamusten osalta, sillä perustuslain 15 §:n 1 momentti ei tarjoa suojaa omaisuudelle, joka on rikoksella hankittu tai joka muutoin liittyy välittömästi rikolliseen toimintaan, joka muutoin liittyy välittömästi rikolliseen toimintaan (ks. esim. PeVL 8/2016 vp s. 3 ja siinä viitatuksi).

Esitysluonnoksessa käsitellään edellä mainitussa AOA Sakslinin lausunnossa esittämää huomiota sivullisen omaisuuden suojan parantamisesta tilanteesta, jossa menettämisseuraamuksen kohteena oleva eläin on sivullisen omistama mutta eläintenpitokieltoon määrätyn hallussa.

Perusteluissa todetaan, että jotta menettämisseuraamuksen täytäntöönpano voisi tapahtua siltä edellytettävällä joutuisuudella, se on tarvittaessa voitava kohdistaa myös eläintenpitokieltoon määrättävän hallussa oleviin eläimiin, jotka sivullinen omistaa kokonaan tai osittain. Lisäksi luonnoksessa on arvioitu, että eläimen hallinta voi eläimen omistamisesta eriytettyinä perustua erilaisiin osapuolten välisiin yksityisoikeudellisiin järjestelyihin, joiden sitovuus ei lähtökohtaisesti riipu eläinsuojelurikosta koskevan rikosasian vireilläolosta, ja että taustalla voi olla sopimusrikkomuksena tulkittavissa olevia asetelmia. Tällaisten tilanteiden varalta on säädetty oikeudenkäymiskaaren 7 luvun mukaisista turvaamistoimista. Esiitettyä sääntelyä pidetään tässä suhteessa hyväksyttävänä sivullisten omaisuuden suojan kannalta.

Nähdäkseni perusteluissa on tarkasteltu sivullisen omaisuuden suojan kannalta eri vaihtoehtoja ja näihin liittyviä ongelmatilanteita asianmukaisesti.

Färkkilä Heini

Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia - apulaisoikeusasiamies Susanna Lindroos-Hovinheimo, esittelijänä esittelijäneuvos Heini Färkkilä